



**გაზეთი „სტრიკუნა“ ღირს**  
თმზრად 1,250,000 მან.  
ცალკე ნომერი ყველგან 75,000 მან.  
რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, სახალისო ქუჩა, № 6  
ტელეფონი 10—34 — ფახტის ყუთი, № 190.

**განცხადების ფასი:**  
1 გვ. 250,000 მან. ნონპარელ  
4 „ 200,000 „  
სამშრომლობის განცხადება  
1 გვ. 250,000 მან.  
4 „ 200,000 „

### „არსებობის საკითხი“

... ყველა რაიონების ყოფილ მენშევიკების კონფერენციებმა დაშლილთა გამოაცხადეს სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციები, კონფერენცია ამასთანავე დაშლილად აცხადებს მენშევიკურ ორგანიზაციის და მის ხელმძღვანელ ორგანოს ტფილისის მასშტაბით და წინადადებას იძლევა მოწვევულ იქნეს საჩქარო ყოველ მენშევიკების ყრილობა სრულიად საქართველოს მასშტაბით... საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული (მენშევიკების) პარტიის არსებობის საკითხის საბოლოოდ გადასაწყვეტად.

**ყოფილ მენშევიკების ტფილისის საქალაქო კონფერენციის დეკლარაციიდან.**

ამ დღეებში დასრულდა ყოფილ მენშევიკების ტფილისის საქალაქო კონფერენცია. როგორც ზემოთ მოყვანილი ამონაწერიდან სჩანს, კონფერენციამ გაუქმებულად გამოაცხადა მენშევიკური პარტიის ორგანიზაციები და მათი ხელმძღვანელი ორგანოები ტფილისის მასშტაბით.

ამ ორივე წლის წინათ, როდესაც ჩვენ მენშევიკების დეგრადაციის ფაქტორებზე ვლაპარაკობდით და ქართველ ხალხს მოუწოდებდით საბჭოთა წყობილების დამკვიდრებას ჩვენს ქალაქში, მენშევიკები და მათი მიმყოფი მასა ოცნებებში იყვნენ, ცნობილი თავიანთი რევოლუციონერული წარსულით, ერთ მშვენიერ დღეს თავის პარტიის „არსებობის საკითხს“ დასვამდნენ და მენშევიკურ პოლიტიკას მოლაღობეს იარაღს მიაკრავდნენ.

მენშევიკების გადაგვარება, მენშევიკების სიყვდილი დიდი პროგრესული მოვლენაა ჩვენი ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში. როდესაც ჩვენ ამას ვწვდით, როდესაც ვამბობდით, რომ მენშევიკები თუ სუბიექტურად არა, ობიექტურად მოლაღობეს გზას დადგენ, ჩვენს წინააღმდეგ მოდიოდა გაუგონარი სიბინძურე, ტალახი, საზიზღარი ჭო-

რები და სხვა. დღეს თვით მენშევიკები ხელავენ, წლების შემდეგ, თუ რამდენათ შემცდარ გზაზე იყვნენ ისინი დამდგარი და რამდენათ მართლნი იყვნენ ისინი, ვინც იმ თავითვე ადგენ საბჭოთა წყობილების დაცვის გზას.

ცხადია, მენშევიკების როგორც ხდება არა იმიტომ, რომ ეს სურს კომუნისტებს, ან გვსურს ჩვენ; სოციალ-დემოკრატიული პარტიის დაშლა სურდა ჯანდარმულ რეჟიმს. ამ სურვილს თან ახლდა ციხე, კატორღა, ციხიბერი, მაგრამ არც ერთი ქალაქის მუშებს არ მოუხდენიათ პარტიის ლიკვიდაცია და არც ერთხელ არ დაუსვამთ თავის პარტიის „არსებობის საკითხი“.

მაშინ მენშევიკურ პარტიას კიდევ ჰქონდა რეზონანსი არსებობის და ერთგვარი ადგილი პოლიტიკურ მოძრაობაში: დღეს, როდესაც ზოგი „იქით“ არის და ზოგი „აქით“ არც აქით არც იქით—ის პოლიტიკას ადგილი აღარა აქვს და არც შეიძლება ჰქონდეს. ეს რუბიკონი უკვე გადაიარა. ცენტრიზმი საერთაშორისო მასშტაბით დამარცხდა. 2-ნახ. ინტერნაციონალის ბედი ამ ზნაზე აგვირგინებს ცენტრიზმის დაშლის პროცესს. მენშევიკური პარტია მოექცა ხაზს იქით, ხოლო მისი მიმდევარი მშრომელი ხალხი თავისი სოციალური ბუნებით არ შეიძლება გადაყრდნობა „ლიდერებს“ რევოლუციის წიგნის გარეშე.

დღეს ტფილისის მასშტაბით მოხდა ოფიციალურად მენშევიკური ორგანიზაციების ლიკვიდაცია. ხედავს ასეთივე აქტი ჩატარდება მთელი საქართველოს მასშტაბით. მენშევიკი გაწირული ისტორიისაგან უკანასკნელ დღეებს ითვლის, მენშევიკი უარყოფილი მენშევიკებისაგან კორტდება იდეურად, კვდება ორგანიზაციულად.

ნიშნავს თუ არა ეს იმ თეორიული კონცეპციების დამარცხებას, რომელსაც მენშევიკი ქადაგებდა ჩვენში? არის თუ არა მენშევიკის დამარცხება ორტოდოქსალი მარქსიზმის დამარცხება?

### ყოფილი მენშევიკების ტფილისის საქალაქო კონფერენციის დეკლარაცია

კონფერენციის 26 ივლისის სხდომა:

ხმების უმრავლესობით (13 თავი შეიკავა) მიიღო შემდეგი დეკლარაცია:

საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის (მენშევიკების) სამი წლის მოღვაწეობამ და საბჭოთა ხელისუფლების თითქმის 2 წლის მუშაობამ ჩვენ დაგვარწმუნა შემდეგში:

1. ოქტომბრის რევოლუციის შედეგებში მენშევიკური პარტია არ აღმოჩნდა მართალი. ისტორიამ უკვე გაამართლა ძალა-უფლების გადასვლა მშრომელთა მასების ხელში.
2. მენშევიკური პარტიის ბრძოლამ ოქტომბრის რევოლუციის წინააღმდეგ მიიყვანა ის ბრძოლა, რომელიც პარტიის პროლეტარიატის წინააღმდეგ, და ამ პარტიის მტრული განწყობილება რუსეთის პროლეტარიატის მიმართ იყო დანის ჩაქცევა ზურგში სისხლისაგან დაკლილ რუსეთის მუშებისადმი, რომელნიც ებრძოდნენ, რევოლუციის მონაწილეთა ჩახრჩობისაკენ მიმართულ კონტრ-რევოლუციონერულ ტალღებს.
3. ვასწავიდა რა კავშირი რუსეთის პროლეტარიატთან, მენშევიკური პარტია ხელს უწყობდა ანტანტის იმპერიალისტებს საბჭოთა ხელისუფლებასთან ბრძოლაში, რითაც უღალატა ბრძოლის პრინციპებს პროლეტარული საქმისათვის.
4. მისცა რა საქართველოში სრული ბატონობის უფლება ანტანტის იმპერიალისტებს, მენშევიკური პარტია არ ცდილობდა, რომ დაეკავშირებოდა რუსეთის პროლეტარიატს, რომელიც ჩვენთან დაუსრულებლივ ახლდა ვიდრე იმპერიალისტები.
5. შეშფოთდა და გლეხების ყოველგვარი მისწრაფება დამყარებას კავშირის რუსეთის პროლეტარიატთან, უკანადადო იყო ჩაქრჩობის საქარტელს და სიკვდილის ხელს მისწრაფების მიერ.
6. არ უწყვეტა რა ანგარიშს იმ გარემოებას, რომ ყოველგვარ ბრძოლას საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, ბრძოლის გაძლიერებული რეპრესიონული პოლიტიკის პარალელურად, მისი მონაწილეობის და დაშლის საფრთხე იყო და სოციალისტური იდეის სახელის გატეხისაკენ მიყვანა, მენშევიკები აქამდის განაგრძობდნენ ზეგონიერ ბრძოლას საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, რითაც ზედმეტ წყალს ასხამენ შავი რეპრესიის წისქვილზე.

**ამიტომ კონფერენცია ადგენს:**

1. იმ დროს, როდესაც სერაფიმოვი რეპრესიის ხელს და ზეგონიერ ბრძოლაში შეშფოთების ენაზედა მშრომელ მასებთან, როდესაც მთელი საზოგადოება ორ ნოსტალგიკურ ბანაკად იყო დაშლილი, ჩვენ, რომელნიც ვიცავთ პროლეტარიატის ინტერესებს, არ შეიძლება სხვა არაფერი გავქონდეთ, ვიდრე ჩვენი წინააღმდეგობა ჩვენი წინააღმდეგობის სახელით და ჩვენი წინააღმდეგობის სახელით.
2. ვთვლით რა მენშევიკურ პარტიის პოზიციის ოქტომბრის რევოლუციის მიმართ შემცდარად და რადიკალურ პირობებში შეუფერებლად, ჩვენ ვსწავივით კავშირის ამ პარტიის ტაქტიკასთან და მტკიცე თვლევით პროლეტარული იდეის სახელის გატეხისაკენ მიყვანა, რომელიც გლეხობასთან მჭიდრო კავშირით შესაძლებელია ძალა-უფლების თავის ხელში შენარჩუნება.
3. ვთვლით რა დაძვლებულად და სრულყოფილად მიმდინარე რევოლუციონერული ეპოქისათვის პრინციპის „სოციალიზმისაკენ დემოკრატიული გზით“, რაც აშკარად დამტკიცდა რევოლუციის მიერ მსგავსად, კონფერენცია სასწრაფოდ სდგება პროლეტარიატის ბატონობის უზღოვრობაზე.
4. ორმაღად დავრწმუნდით რა იმაში, რომ ყოველგვარი ბრძოლა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ არის რეპრესიონული ნაბიჯი, კონფერენცია მოუწოდებს იმ მენშევიკებს, რომელნიც ჯერ კიდევ განაგრძობდნენ ბრძოლას საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, შეურიგდნენ რევოლუციონერული პროლეტარიატის ნებას და მის ბატონობას და ყოველგვარ მხარე დაუჭირონ მუშებისა და გლეხების ხელისუფლებას მუშათა კლასის იდეალების სრული გამარჯვების ინტერესებისათვის.
5. ვთვლით რა მხედველობაში, რომ ყველა რაიონების ყოფილი მენშევიკების კონფერენციებმა დაშლილად გამოაცხადეს სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციები, კონფერენცია ამასთანავე დაშლილად აცხადებს მენშევიკურ ორგანიზაციის და მის ხელმძღვანელ ორგანოს ტფილისის მასშტაბით და წინადადებას იძლევა მოწვევულ იქნეს საჩქარო ყოველ მენშევიკების ყრილობა სრულიად საქართველოს მასშტაბით, ჩვენს შეხედულების კონკრეტული სახისთვის მენშევიკური პარტიიდან გასულ ამხანაგების შემდეგი რევოლუციონერული მოღვაწეობაზე და მთელ საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული (მენშევიკების) პარტიის არსებობის საკითხის საბოლოოდ გადასაწყვეტად.

გაუმარჯოს პროლეტარიატის დიქტატურას!  
გაუმარჯოს მსოფლიო სოციალისტური რევოლუციის!  
გაუმარჯოს ე-მ ინტერნაციონალს!

### გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ზ ა თანახმად სფილისის საბჭოს პრაზიდუმი და დამმართველისა, მეალბა საბჭოს უფალ წმინტს

10 აგვისტომდე აუცილებლად გამოცხადდნენ აღმასკომის სამდივნოში და ჩაეწერონ რომელიმე სექციაში სამუშაოდ.  
სექციაში სამუშაოდ ჩაწერა სავალდებულოა.  
პრეზიდენტი.

### ინალი-დავითი

#### („ზაკრისკას“ ცნობები) ს. ს. რ. პ. შრომის გარეშე

**ტოკიო.** 25 ივლისი. „სახელმწიფოებრივი პოლიტიკის შესწავლის საზოგადოებრივი მიზნის რეზოლუცია, რომელიც მოითხოვს იაპონია-რუსეთის შორის კეთილ-მეზობლურ ურთიერთობის დამყარებას; რეზოლუცია აღნიშნავს, რომ საჭიროა არა მარტო მეზობელ ქვეყნების ეკონომიკის აღსადგენად, არამედ აუცილებელია შორეულ აღმოსავლეთში წინასწარობის აღსადგენად.

„საბჭოთა რუსეთის ცნობის ასოციაციის“ და აგრეთვე „ვოსტოკური ობოზრენიის“ ინიციატივით ოსაკაში გაიმართა მიტინგი, რომელსაც დაესწრო 3000 კაცი. წარმოთქმულ სიტყვებში ორატორები ამტკიცებდნენ ს. ს. რ. პ. ცნობის აუცილებლობას, მსოფლიო და ნაციონალური თვალსაზრისით, ვინაიდან რუსეთი იაპონიის კავშირი ბოლოს მოუღებდა ინგლისის საქსონიის ბატონობას აზიაში და უზრუნველყოფს მშვიდობიანობას შორეულ აღმოსავლეთში.

**ტოკიო.** 26 ივლისი. „იაპონიის საზღვაო სამინისტროდან მიღებულ ცნობების თანახმად, გაზეთები იტყობინებდნენ, რომ იაპონიის სამხედრო წრეებში, რომელნიც წინააღმდეგ იყვნენ რუსეთთან დაახლოვების ეხლა საჭიროდ სთვლიან ამ დაახლოვებას. ამის მიზეზი მდგომარეობს იმაში, რომ ვაშინგტონში შედგენილი იყო ტენდენცია, გარიყულ იქნეს იაპონია, გაძლიერდეს ამერიკის საზღვაო შეიარაღება, ინგლისის ფლოტი გაიზარდოს წყნარ ოკეანეში და გაძლიერდეს იქნეს ინგლისის საქსონიის ავენტების ანტი-იაპონური მუშაობა ჩინეთში.

უმალეს და საშუალო საზღვაო წრეებში გაისმის მოთხოვნები, რათა მთავრობამ „საჩქაროდ აცნობოს ინგლისს და ამერიკას, რომ იაპონიის გეოგრაფიული, რუსეთთან მეზობლად მდებარეობა, აიძულებს მას დამოუკიდებლად იმოქმედოს ს. ს. რ. კავშირთან მეგობრულ ურთიერთობათა განახლების საკითხში,

**მოსკოვი.** 27 ივლისი. მოსკოვში ჩამოსულმა ს. ს. რ. პ. სრულყოფილია წარმომადგენელმა ნორვეგიაში ანტონიონი რუსეთ-ნორვეგიის დამოკიდებულების განმტკიცება, რომელნიც დამყარებული არაა ნორვეგიის, როგორც სამეურნეო ინტერესების, ისე მისი მოსახლეობის ღრმა დემოკრატიული ტენდენციებზე. ახლო მომავალში ნორვეგიის გადაწყვეტილი აქვს ს. ს. რ. პ. საექსპორტო საქონლის დიდი რაოდენობის შესყიდვა.

**კაპენშაგენი.** 25 ივლისი. დანიის სამრეწველო სამხედრო უშიშროებაში აღიარა, რათა მოსკოვში მყოფ დანიის დელეგაციაში შეიყვანონ ინდუსტრიის წარმომადგენელი, ამ ელად რუსეთში მყოფი ინჟინერი ლანგე.

**გადატრიალება საბერძნეთში**  
ათინიდან მოსულ ცნობებით საბერძნეთში მოხდა სახელმწიფო გადატრიალება. ხმები აგრეთვე, რომ სამხრეთ-სლავიაში მოხდა რევოლუციური კრახი, მაკედონია და ჩერნოგორია აყენებდნენ ანტონიონის მთავრობის წინააღმდეგ. იტალიის საგარეო საქმეთა სამინისტრო აცხადებს, რომ მას ჯერ არავითარი ცნობები არ მოსვლია ათინიდან საბერძნეთში მომხდარ გადატრიალების შესახებ. იტალიის საზოგადოებაში ამბობენ, რომ ბალკანეთში დიდი მღელვარებაა.

**გერმანიის ამბები.**  
**ანტონიონის დემონსტრაციები.**  
**ბერლინი.** 25 ივლისი. 23 ივლისს მიანის ფრანკფურტში გაიმართა დიდი ანტიფაშისტური დემონსტრაციები, რომელნიც მოაწვევს კომუნისტებმა სოციალ-დემოკრატებთან ერთად. დემონსტრანტების დიდი რაოდენობის საჭირო შეიქმნა პარალელური მსვლელობის გამართვა. მალაზიები დაიხსრა. დემონსტრანტების სულიერი განწყობილება ძალიან აწყლილი იყო, მოხდა შეტაკება პოლიციასთან. პროკურორ ჰასის ბინის მახლობლად მოულოდნელად გავარდა თოფი. ხალხმა აიკლო ბი-

ნა და მოჰკლა პროკურორი. მკვლელობა ჩაიდინეს სოციალ-დემოკრატებმა, ვინაიდან კომუნისტები იცავდნენ სასტიკ დისციპლინას, სოციალ-დემოკრატების წინამძღოლებმა კი ხელიდან გაუშვეს სოციალ-დემოკრატიულ მასების ხელმძღვანელობა. ჰასის მოკვლის გამო დაპატიმრებულია 17 კაცი და დაიწყო სასამართლო კვლევა-ძიება სოციალ-დემოკრატ კვინტის წინააღმდეგ, რომელსაც ბრალი ედება გამოხვედრის წაქეზებაში.

**ბერლინი.** 25 ივლისი. კომუნისტების მიერ 23 ივლისის ანტიფაშისტურ დღით დანიშნვის გამო გერმანიის შინაგან საქმეთა მინისტრი თავის ცირკულარში ავადგნს საოლქო მთავრობებს მიიღონ ყოველგვარი ზომები საზოგადოებრივი წესრიგის დასაცავად.

პრუსიაში, ბავარიაში, საარის ოლქში და დრეზდენში აკრძალულია დემონსტრაციები და მიტინგები ქუჩებში.

სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის პრეზიდენტი მა ოფიციალურად განაცხადა უარი ანტიფაშისტურ დღეში მონაწილეობის მიღებაზე.

ფაშისტური კავშირები მოუწოდებენ თავიანთ წევრებს კომუნისტების წინააღმდეგ. ზურუხში ული პრესა გაძლიერებულ აგიტაციას ეწევა კომუნისტების წინააღმდეგ.

კომპარტიის ცეკამ გამოაქვეყნა მიმართვა მშრომელებისადმი, რომელშიც იგი მოუწოდებს გლეხებს და საშუალო ფენებს მოაწყონ შრომის ერთიანი ფრონტი ექსპლოატატორების წინააღმდეგ.

#### ინვალიდების დემონსტრაცია

**ბერლინი.** 27 ივლისი. „როტ-ფანე“ იტყობინება, რომ ბერლინში მოხდა ომისა და შრომის ინვალიდთა დემონსტრაცია. ოცი ათასი უსრნათლო, რომელთაც წინ უძღოდათ გამცილებლები და ძალები, ყავარჯინანი ფენიშპირილები, დანაწილებული მოხუცი კაცები და დღეკაცები დაიძრა ლიუსტგარტენისაკენ, სადაც გაიმართა მიტინგი. მიტინგზე ბევრიმ ორატორმა ილაპარაკა; სხვათა შორის გერმანიის სოციალურ მშრომელთა საზოგადოების წარმომადგენელმა, რომელიც სასტიკად ილაშქრებდა თავისი პარტიული ამხანაგების (გერმანიის გაერთიანებულ სოციალ-დემოკრატიის პარტია) წინააღმდეგ, რომელმაც როგორც ლანდტაგში, ისე რეისხტაგშიც კომუნისტური პარტიის მოთხოვნების წინააღმდეგ მისცეს ხმა. კომუნისტური პარტია კი მოითხოვდა სოციალურ უზრუნველყოფას. მიტინგმა გამოიტანა რეზოლუცია, რომელიც მოითხოვს პენსიების გადიდებას და ინვალიდების მომარაგებას იაფ ფასიან სურსათ-სანოვანო და პირველ საჭიროების ნივთებით და ს. პოლიცია რამდენჯერმე შეეცადა ამ სახიარო ხალხის გაფანტვას.

#### კომუნისტების გავლენა იზრდება.

**ბერლინი.** 25 ივლისი. 24 ივლისს მთელს გერმანიაში შესდგა მელითონეთა ყრილობის დელეგატების არჩევნები. დღევანდლამდის სოციალ-დემოკრატიული პროფკავშირებში უმრავლესობა ჰყავდათ. ეხლადველი არჩევნების შემდეგ კომპარტიის კანდიდატებმა მიიღეს 54.000 მითხმა, სოციალ-დემოკრატებმა—22.000 ხმა. ლიითონის დამმუშავებელ მრეწველობის ყველა მსხვილ ცენტრში, როგორც რეინის ოლქში, ვესტფალიაში, შუა გერმანიაში, ვორტემბურგში და აგრეთვე გერმანიის ოკუპაცია ქნელ ნაწილში, გაიმარჯვა კომუნისტების სიამ.

კომუნისტების ბრწყინვალე გამარჯვებით დაშინებული ბურჟუაზიული პრესა ფიქრობს, რომ კასსელის ყრილობაზე მელითონეთა პროფკავშირში, რომელიც ყველაზე უფრო მსხვილი და გავლენიანია გერმანიის პროფკავშირებში შორის, გადავა კომუნისტების ხელში.

„ფორვერტსი“ არჩევნების შედეგებს სოციალ-დემოკრატების მიმე დაწერებთან სთვლის პროფესიონალურ მოძრაობის სფეროში და ბრალს სდებს კუნოს მთავრობას და მწარმოებლებს იმაში, რომ იმათ თავის მოქმედებით მუშების მიმართ



ხელშეწყობი ნიადაგი მოამზადეს კომუნისტების ფართო აგტიუაციისთვის.

#### მარკა ეცემა.

**ბერლინი.** 25 ივლისი. გერმანიის მთელი პრესა დაინტერესებულია მარკის კურსის დაცემის საკითხით. პრესა მეტად პესიმისტურად არის განწყობილი. ბურჟუაზიული პრესა უკმაყოფილოა მთავრობის განკარგულებით ვალუტით ვაჭრობის შეზღუდვის შესახებ. ბერლინისა და ჰამბურგის საგაყრო პალატებმა და აგრეთვე მსხვილი ვაჭრობის კავშირმა პროტესტი განაცხადეს მთავრობის ამ განკარგულების წინააღმდეგ.

დოლარის ოფიციალური კურსი ბერლინის ბირჟაზე არის—412.000 მარკა, დანკიგის ოფიციალური და აგრეთვე ბერლინის შავ ბირჟაზე დოლარი ღირს—600.000 მარკა.

გერმანიაში ფულის ნიშნების ნაკლებობა ახლო მომავალში გამოწვევებული იქნება ფულის ნიშნების მილიონიან და ნახევარ მილიონიან მარკის ღირებულებასა.

ბაზარზე ფასები მატულობს და ყოველდღიურად იცვლება მუშათა მასებში დიდი აღელვებაა. სოციალ-დემოკრატ ქალაქის ხმონებმა ბერ-

## ახალი ამბები

— ამხ. ქლენტის შეგებულებიდან დაბრუნებამდე კომუნალურ განყოფილების ხელმძღვანელობა დაეკისრა მის მოადგილეს ამხ. ასრეეს. ხოლო მცირე პრეზიდენტში ამხ. ქლენტის მაგიერ მოწვეულ იქნა ამხ. ვარძილი.

— წინადადება მიეცეს ყველა თემების აღმასკომებში, რათა მოაწონ თითო ოთახი თბილისიდან სამსახურის გამო მივლინებულ ამხანაგებისთვის ღამის გასათევად.

— სენაკის პროფ-ბიუროს პრეზიდენტმა დაადგინა: ეცნობოს ყველა დაწესებულების ადგილობრვებს, რათა მუშა-მოსამსახურეებს 5 თვის სამსახურის შემდეგ მიეცეს 15 დღის შევადგენა, ცხელი წლის სამსახურის შემდეგ-კი ერთი თვის შევადგენა ან და კომპენსაცია თანხმად შრომის კოდექსისა.

— დასასვენებელ სახლში, რომელიც დათმობილი აქვს სენაკის პროფ-ბიუროს ბორჯომში და წალკერში შეგებულ იქნეს დალილ ამხანაგებით 8 ადგილი.

— ს. მ. უ. ს. ეკონომიურ განყოფილებაში პრეზიდენტის მინდობილობით სწავრობებს გამოაკვეთა შრომის ხელფასისა ყველა განყოფილებაში და ტრესტებში.

— **სახ. მიწად მოქ. კომისარიატმა** დაასრულა სალიბეროს და კაპრემუშის (ბათუმის ოლქი) სახალ. ხო მამულების მიღება.

— აფხაზეთის ექნალმასკომმა დადგენილება გამოსცა, რათა მოეწყოს ციხეასთან მებრძოლი საგანგებო კომისია.

— **ტფ. საქონლის ბირჟა** წინადადება საქონლისა: სარეცხის საპონი, შაქრის ფხვნილი, შაბი

## ტერმინოლოგიის საკითხისათვის

წრე, წრეხაზი, წრეწირი, შრჯანა-გიწ.

წარუბოცელი სირცხვილი დიდ ერებს იმის გამო, რომ მხოლოდ მეოცე საუკუნის დასაწყისს ჩვენ, მცირე ერებს, გვალბენ ეროვნულ მეცნიერებაზე ზრუნვის უფლება! ანუ თუ ქართველი ხალხი, რომლის თქმის სიძლიერე უღელ ქვეშა „ჩანგის“ და „ანთებულ ხეივანის“ სიმძლავრედ აღიმართა, დღეს უნდა იმუშავებდეს სამეცნიერო სახელსახელებზე? მაგრამ რა გქნათ, ევროეთი იყო პირუტყვულ ინსტინქტის ქვეშ მოქცეულ კაცობრიობის სურვილი და ჩვენც მას ძალა უნებურად ვემორჩილებოდით!

ხუთი წელიწადია მას აქვთ, რაც მათემატიკური ტერმინოლოგია შემოუშვა 1918 წელს ზაფხულში გამართულ კურსებზე და გადაეცა უმაღლეს სასწავლებელს საბოლოო დასადასტურებლად და დასაბეჭდათ, მაგრამ დღემდე ჩვენ ამის მსგავსი კი ვერას ვხედავთ, რაც ძალიან გვიშლის ხელს, როგორც სამეცნიერო მუშაობაში, აგრეთვე უზრალო სასკოლო საქმიანობაშიც. ერთი ხმა გამოვიდეთ, თითქმის უმაღლესმა სასწავლებელმა 1918 წ. კურსებზე შემოშვებული ტერმინები უცვლელად მიიღო და თანახმად ამისა 1919-ში სანიშნუ პროგრამებიც დაიბეჭდა, მაგრამ შემდეგ 1921 წელს გამოცემულ პროგრამებში ტერმინოლოგია საგრძნობლად იცვლება. ამ უკანასკნელ ხანებში სახელმწიფო უნივერსიტეტმა პოლიტექნიკურ ფაკულტეტზე შესავლელ გამოცდების პროგრამები დაბეჭდა, აქ კი ტერმინოლოგია სრულიად შეცვლილია და ეყრდნობა უმთავრესად ქართულ-რუსულ და რუსულ-ქართულ ტექნიკურ ლექსიკონს, ტექნიკურ საზოგადოების მიერ გამოცემულს.

1918 წ. ჩვენ ვამბობდით, რომ თანამედროვე დონე ქართული ენის მეცნიერულად შესწავლისა ჯერ კიდევ იმდენად მდაბალია, რომ შემდეგ გვარ კურობებს აქვს ადგილი-თქო: ვიღებთ საუკეთესო ლექსიკონს პრ. ჩუბინაშვილისა ვერდებთ სიტყვა „კურობა“ მის პირდაპირ ფრჩხილში ვნახულობთ სიმშრად მოთავსებულ სიტყვას „კუპრ“, იმავე ლექსიკონში „აღიწი“ აღნიშნულია ჯერ სპარსულში და შემდეგ სომხურში ყოფილად, აგრეთვე „ბაკი“, ფრჩხილში სომხური „ბაკ“, განმარტებულია:

## ლამა პოპული

შველ ჯიფში ქულ მოხთილი მე ამ ავდარში, სადაც დამხვებმა პირწავარდნილ ლოთების კრება, მზის მცხუნვარება ვით მათხოვარს ხოლმე ზამთარში ლამაზი ქალის სადღეგრძელო მომენტებზე...

გაგავაფრმართალებს ჩვენ აქ ყველას სხივი ელექტროს (შევსვი ხელადა და ფიქრები გამიტყუროს) წრფელ სიყვარულით მოვიგონებ ძვირფას ძმას ნესტორს, და ბნელ ქუჩებში ვიწვევ ლტოლვას როგორც იულა...

ქაჩალი მთვარე ცაზე აღარ ამოთრევა მაგრამ არ გშიშობ თუნდ ამიტყდეს აქ თავის ბელა პოეზიისთვის ვაღიარე მე ღამის თევა საბედისწერო ექსკურსია და სახარბიელა...

დავით დავითიძე.

დ. ხილისთავი.

ლინის ქალაქის საბჭოში შეკითხვა შეიტანეს და მოითხოვეს საგანგებო ზომების მიღება მოსალოდნელ კატასტროფის წინააღმდეგ.

საპნისთენი, სულადი, ხორბალი და სხვა. ფანჯრის მინები, ლურსმანი, წუმწუმა „ირიდასი“, ვოლკოვისა, და ბერგინის მანუფაქტურა. ნოვოროსიის ცენტრი, ტყავის სინდიკატის ნაწარმოებანი, თუ-ნუკი სახურავისთენი, ქალაღი და კარდონი, ცენტრალის ტრესტისა, ვერმიშელი და მაკარონი. 1. ხარის რკინა თვლები.

— **მოთხოვნილება საქონლისა.** ფქვილი უმაღლესი და 1-ლ ხარისისა, ნედლი ტყაველობა, შვეიცარიული ყველი, რკინის მავთული, რკინის მავთული, ცემენტი პორტლანდიისა, თეთრი ინგლისური თუნუქი, შაბიამანი, ქვის მარილი, სკიპიტარი—ტენიკური, ჩაი ცეილონისა ყუბანის ხორბალი, გოგირდი 01-ლ ხარ. „ბუა“ მაკარონი და ვერმიშელი 1-ლ ხარ. კარდონი № 6მ, 70 80, კანდილო და სხვ.

— საერთო მდგომარეობა საქონლის ბაზარზე 28 ივლისის შედარებით წინა დღეებთან უცვლელია.

— იუსტიციის სახალხო კომისარიატის მიმართვის გამო, რათა სახალხო სასამართლოს თანამშრომლებს მაისის და ივნისის ჯამაგირების დასაკმაყოფილებლად 1.098,122.000 მანეთი მიეცეს, ვინაიდან აღნიშნულ თვეებში ისინი ადგილობრივ მმართველებზე იმყოფებოდნენ. აღმასკომმა დააკმაყოფილა და საფინანსო განყოფილებას წინადადება მისცა, რათა აღნიშნული თანხის წაწვევარი მიეცეს ელსა და ნახევარი ერთი კვირის შემდეგ.

— წყნეთის აღმასკომის შუამდგომლობის შესახებ, რათა ნება მიეცეს მას დააწესოს წყნეთის მედუნეებზე მიმდინარე საგარეო სეზონში გადასახადი ტუილისში დაწესებულ ნორმების 25 პროც. გამოკლებით. ტუილისის აღმასკომმა დაადგინა: წინადადება მოვლენილი ღირებულებით დასაყენებლად.

რასაკვირველია ვისაც ძველი აღმოსავლეთის წარსულის სათანადო განათხი არ მოეპოვება ყველა შემოხსენებულს დასაცენის, რომ თითქო კუბრი და ბაკი ქართულ თქმას სომხურიდან შეუთვისებია, ავური კი ანუ სპარსულიდან, ანუ სომხურიდან, სინამდვილეში კი, როგორც ეს თანამედროვე მეცნიერებამ აღმოაჩინა სიტყვა ბაკი ნიშნავს ყივთურად ანუ ევბატიურად ქალაქს და აქვს თავისი უფლები ენოლოგიური სახე: წრე და წრის თვალზე ჯვარი, ე. ი. მრგვლად მოვლენილი ღირებულება. შევხება „ავურს და კუპრს“ ესენი უცვლელად არის ლურსმულად აღბეჭდილი ასირიელთა მეფის სალმანასარ მეორის ძეგლის სვეტზე \*).

ცხადია, რომ ამისთანა პირობებში საბოლოო ტერმინოლოგიის შემუშავება შეუძლებელია და არა სასურველიც: ჩვენ უნდა მივსცეთ კერძო პიროვნების ნიჭს, წინსვლას და მომზადებას გაშლის და განვითარების საშუალება, ამის გამო ხანგამოშვებით ზოგადი ტერმინი თუ ხმარებისას აღმოჩნდება მისი უზერხელობა შესაძლებელია და სასურველიც შეიცვალოს.

ასე ამ შეხედულების ქვეშ ჩვენმა სექციამ, რომელიც თავის შემადგენლობით 20—25 კაცს უდრიდა \*\*, შემოშვა სხვათა შორის შემდეგი წრესთან დაკავშირებული სიტყმა ტერმინებისა.

1. окружность—წრე.

2. круг—ნა-მრგველი სიტყვა, სვანურა—

\*) Я. Б. Шницеръ стр. 30. изд. 1903 г. История писмен.

\*\*) Я. Б. Шницеръ, тт. 73 изд. 1903 г. ამის მიხედვით სრულიად ბუნებრივია, რომ თანამედროვე მეცნიერება ბ. ი. აბულაძის სახით სიტყვათა ახალ დაჯგუფებას გვაძლევს „ქართულ-სომხურ სიტყვების“ სათაურით, საფიქრებელია, რომ ეს სათაური შემდეგში უფრო გართულდება ძველი აღმოსავლეთის ფარგალში მოქცეულ ერთა სახელებით და მხოლოდ დიდი მუშაობის შემდეგ ან საბოლოოდ დაიშლება ანუ მის ქვეშ მოქცეულ სიტყვათა რაოდენობა საგრძნობლად შემცირდება, რადგანაც კვლევა-ძიება სიტყვებს სათანადო საშოში მოაქცევს.

\*\*\*) მათი ვინაობა ოქმებში მოიპოვება იმის და აღნიშვნით თუ რომელ კომისიებში და რა დარგში უმუშავებიათ წინეთ ზოგს მთვანს.

ნადადება მიეცეს სამმართველოს განყოფილებას, შეადგინოს კომისია საფინანსო განყოფილებას და მ. გ. ინსპექციის წარმომადგენელთა მონაწილეობით საკითხის გაოსარკვევად.

— დასვენების სახლების ფინანსიურ მდგომარეობის შესახებ პროფსაბჭოს სეკრეტარიატმა დაადგინა მიენდოს ამხ. ჯუღელს, იაშვილს და ასლანოვს, რათა მათ გამოიკვლიონ ამხ. გენკინთან საკითხი საჭირო თანხის შესახებ.

— გაზეთ „მუშის“ ზომის გადიდებისათვის იმავე სეკრეტარიატმა დაადგინა: მიენდოს ამხ. საკვარელიძეს წარმომადგენლის დაწვრილებითი ჯამი.

— სეკრეტარიატმა დაადგინა, რომ გაზეთების მიწოდების გასაუმჯობესებლად საკითხი დააყენოს ცეკაში.

— კულტურული მუშაობა სპარსეთის ქართულ სოფლებში. საკითხი სპარსეთის ქართულ სოფლებში კულტურულ დაწესებულებათა დაარსების შესახებ. საქ. ცენტრ. აღმასკ. კომიტეტის პრეზიდენტმა განსახილველად გადასცა ს. კ. პ. კ.

— მღ. ხობის-წყლის ადიდება. 26 ივლისს, დიდი წვიმების გამო, მდინარე ხობის-წყალმა ხეთის ხაზის მე-15. ვერსზე წაიღო ხიდი, მოძრაობა შეჩერებულია.

— შრომის ბირჟის რკინისგზელთა სექციაში. 26 ივლისს ახლად ჩაეწერა 14 ქ. მათგან 1 ქალი გამოცხადდა აღნიშნაზე. 29. მოთხოვნილება შემოვიდა 1, სამუშაოზე გაიგზავნა 3, მათგან 1 ქალი. გვეცნობა მიღება 16. გაგზავნილისა.

— რკინიგზელთა სექცია. ადგენენ 20 კაციდან მუშების არტულს დროებით სამუშაოზე გასაგზავნად შულავერში.

— რკინისგზელთა სექციაში შემოსული მოთხოვნილებები, რომლის პროფესიის უმუშევრები—რკინისგზელთა არ არიან, იგზავნება ქალაქის ბირჟაში დასაკმაყოფილებლად.

— წითელი და შრომის ღირსა. სრულიად საქართველოს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდენტმა მოიწონა პროექტი წითელი და შრომის ღირსისა და დაეგლა კომისიის მომავალ სხდომისათვის წარმომადგენლის ეს პროექტი დასამტკიცებლად.

ფუძე მრგვ ქართული მრგვალი (მრგვალი). 3. диаметр—დიამეტრი (გარდი ანუ წრად—მზომელი). радиус—რადიუსი (სხივი). 5. дуга—ოღრიკალი, სიტყვა მეგრულია—ფუძე დრკ ქართული დრეკა, მოდრეკა (მშვილილი). 6. хорда—ლარი (ლამბი)—тетива. 7. центр—ცენტრი (კიტი). სახალხო განათლების კომისარიატის მიერ ტექნიკურებისთვის შემუშავებულ პროგრამებიდან და სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭოს მიერ მოწონებულ სახელმძღვანელოებიდან სჩანს, რომ მიღებულია შემდეგი სიტყმა:

окружность—წრე ხაზი. круг—წრე. диаметр—დიამეტრი. радиус—რადიუსი. дуга—ოღრიკალი (რკალი). хорда—ხორდა. центр—ცენტრი. იგივე სახალხო განათლების კომისარიატის გამოცემულ პროგრამებიდან მხოლოდ მთლიან 8—წლიან შრომის სკოლებისათვის და აგრეთვე სახელმწიფო უნივერსიტეტის პოლიტექნიკურ ფაკულტეტზე შემოსასვლელ პროგრამიდან სჩანს სრულიად ახალი სიტყმა ტერმინებისა:

окружность—წრეწირი. круг—წრე. диаметр—დიამეტრი. радиус—სხივი. дуга—რკალი. хорда—ლამბი. центр—ცეტი.

ჩვენ არ ვიცით რა საფუძველი მოეპოვებათ მეორე და მესამე სიტყმათა შემქმნელთა კომისიებს, ჩვენ კი პირველ სიტყმის შემუშავებისას შემდეგ ნაირ მოსაზრებებს ვეყრდნობოდით:

დავიწყეთ პირველ ტერმინიდან პირველ სიტყმისა: окружность—წრე. диаметр—დიამეტრი. радиус—სხივი. дуга—რკალი. хорда—ლამბი. центр—ცეტი.

ამ ტერმინის დამყარებისას ჩვენ ვიცოდით, თუ სად და ვის მიერ არის ნაშარი, მის აღსანიშნავად ძველ და ახალ ლიტერატურაში შემდეგი სიტყვები: გარემოწერილობა, გარემოწერილობა, შემოფარგლული, გარემო, სიმრგვლე, ფარგალი და წრე.

გაზეთი

„ტერმინოლოგი“

ავგისტისი

პროფკავშირთა წევრებისათვის

თვეურად . . . . . 1:500.000 მ.

დაწესებულებათა და კერძო პირთათვის . . . . . 2:500.000 „

ცალკე ნომერი . . . . . 100.000 „

— სახლების ჩამორთმევა. ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდენტმა დააკმაყოფილა თბილისის ქალ. აღმასკომის შუამდგომლობა, რათა ჩამორთმეული იქნას 120 სახლი სახელმწიფო დაწესებულებათა საჭიროებისათვის და 57 სახლი კიდევ საბინაო კოოპერაციის საჭიროებისათვის.

— ა. კ. დამწლევე კასების მუშაკთა თათბირი, რომელიც უნდა გახსნილიყო 26 ივლისს გადაიღო ავგისტოს შუა რიცხვებისათვის.

— **საქ. შრომის სახ. კომისარიატმა** ქ. ტფილისში არსებულ უმუშევართა სასაღილოს სარევიზიოთ მოეწყო კომისია ქუროლვანების, ბერბერა-შვილის და ციმაიას შემადგენლობით.

— **უბინო უმუშევარ მოზარდთათვის** თავ-შესაფარის გასახსნელათ მოეწყო სამედიკალური. სახ. კომ. წარმომადგენელი კურპელისა და ახალგაზრდათა კომპაგზირის ტფილისის კომიტეტის შემადგენლობით, რომელსაც დაეგლა ამის მოგვარება.

— **კალენიამ დაადგინა** ამ მოკლე ხანში გაიხსნას ჩათხის ქარხნის მუშა-მოსამსახურეთათვის საექიმო ლაზარების პუნქტი.

— **ქუთაისის შრომის განყოფილებას** და პროფკავშირებს ამ ქამდ გასწავლული აქვთ გახსნან ქ. ქუთაისში უბინო შეგირდებისათვის საერთო ბინა კლტბისა და ბიბლიოთეკის მოწყობით.

— შრომის სახ. კომ. ადგენს ახალს პროექტს დადგენილებისას ხათესავების ერთად სამსახურის შესახებ.

— **შავი-ქვის მტვრისფერი** მუშებისათვის დაწესებულ იქნა ორი კვირის შევადგენა.

— **კალენიამ დადგენილი** ადგილი იქნა ავტონომიურ რესპუბლიკებში საქ. შრ. სახ. კომ. რწმუნებულის სამმართველო.

**შეცდომის განხილვა**  
ტრიბუნის 28 ივლისს № 1 სახლი ამბების სვეტზე სწორია; ივლისში—შრომის ხელფასის მინიმუმად დაწესებულია 100 მლ. მანეთი—უნდა იყოს 100 მლიონი მანეთი.

ჩვენი გაზეთის № 532, ახალ ამბებში შეცდომით მოყვანილია, რომ ქალაქის აღმასკომში დადგინა მილიციის უფროსი თანამშრომელთა, ჯამგარი გაუდიდეთ 40 პროცენტამდე 1 პარილადან.

ჩვენითვის ცხადი იყო, რომ ამისთანა სიმრავლეს სიტყვათა გამოყვეულია თვით ცნების წარმოშობის სირთულიდან და თავისებურებიდან, ცხადია, როდესაც ადამიანი ერთ ადგილზე ცალკეებს ქუსლზე ტრიალით გაკმეულ ხელში, წვეტიან ჯოხის წვერით სრულ შეკვრამდე ხაზს ავლებს, ხაზის შეკვრისთანავე მის ცნობიერებაში იჭრება ორი ცნება: ერთი დაწერილი შეკრული ხაზი, რომელიც წერისას წარმოიშვა და მეორე შეკრულ ხაზს, შინა მოქცეულ სიმრცის ნაწილი, რომლის თავისებურებაც სიმრცეზე იქვე იწყება, სადაც თავდება ხაზის შინაპირი მაგრამ შეკრული ხაზი რომ უსწრებს ამ სიმრცეის ცნობიერებაში ასახავს ეს ცხადზე უცხადისა. აქედან წინასწარი დასკვნა: ადამიანი პირველად ასახავდა სიტყვით შეკრულ ხაზს და თუ განსაკუთრებულ პირობებში არ მოითხოვდა ამავე სიტყვაში მოთავსებულ მეორე ცნებასაც, როგორც მის თანამორბედს ცნებას. ბუნებრივზე ბუნებრივია, რომ წერისას წარმოშობილი პირველად ხაზს უწოდებდა „წრეს“, თუნდა დღევანდელი ქართველები ამას ვერ გაგებდნენ, და ამ სიტყვის ქვეშ მოაქცევდნენ შემდეგში იმ სიმრცელსაც, რომელიც არსებობდა ამ ხაზის მეოხებით, როგორც მისი, ე. ი. წრის თვალი. ჩვენი წინასწარი მოსაზრება რომ სინამდვილეა ეს მტკიცდება ორი ერთი და იგივე კულტურულ საშოლდან წარმოშობილი ენების ლექსიკონებიდან და ქართულ ენაში დატულ სიტყვის საქცემებიდანაც:

ქართველები ვამბობთ: წრეს ვავლებ, წრეს შემოვავლებ, თუ გავიხსენებთ სიტყვის საქცემას ღობეს ვავლებ, შემოვავლებ, ცხადია წინა შემთხვევაში „წრე“ აღნიშნავს ხაზს პირველად და არა თვალს წრისას, ეს კიდევ უფრო ცხადია შემდეგ თქმაში: წრის წაშლა, წრეში შეიშლება... ასე რომ ცნებათა თანდათანობით განვითარება—წარმოშობა შემდეგ ცხრილშია გვესახება:

**წერა—ხატვა.**  
**წრე—окружность.**  
**წრე—круг.**  
განსაკვირვებელი ის არის, რომ ამავე ცხრილს თანდათანობისას აქვს ადგილი ძველ სომხურ შიდაც:

**წრ-ელ ხაზა,—წერა.**  
**წრ—окружность**  
**წრ—круг**



# ორი დიდი საპუბლიკო საქმე

ქართული კულტურის სიძველე თავიდანვე ეჭვგარეშად იყო, მაგრამ ხელა მაგალითად კულტურის იმ დარგში, რომელიც შეეხება ქართულ მუსიკას და ძველ ქართულ სიტყვათმცოდნეობას, დამატებული მათი სიძველისთვის შეურყეველი მოსაზრება.

**ახალგაზრდა და ეთნოგრაფი** მუსიკა, როდესაც გაიქცა მუსიკის მცოდნე ეთნოგრაფებმა, სიტყვებს, ებრაულ და ქართულ მუსიკას ისეთი დიდი მსგავსება აქვს, რომ ერთი და იგივე სათავე უნდა ჰქონდეს და ათწლეულის მანძილზე მუსიკალური კულტურის შეიქმნა შეტანილ იქნეს საგალობლად ებრაული ლვით მსახურების დროს ასე, რომ ქართული მუსიკით მიჰქრის ურიასტანის სიძველე. ასეთ შეხედულებას ხომ ისტორიკოს ამტკიცებს. ებრაელები ისევე, როგორც ივერ ქართულ (ურ ქართულ) გამოსულან მესოპოტამიის ურ ქალღმერთ ქვეყნიდან, რომელიც ყოველთა მათი საერთო სამშობლო. ამას გარდა ქართულ მუსიკას, როგორც მკვლევარი სპეციალისტები ამტკიცებენ, თავისი ბუნებრივი თვისებებით, პოლიფონიური განვითარებით, დამოუკიდებელი თუ არ საუბრატესო, საპატიო ადგილი უჭირავს საერთო მუსიკის სამყაროში. ამ მუსიკის სიმდიდრე და განსაკუთრებული უპირატესობა შეუქმნა ქართული ეროს მრავალ ნაირ ეთნიურ შედგენილობას, სადაც თვითველ თემს თავისი მუსიკა აღუბუქდა ორიგინალობით როგორც ბუნების, ისევე ისტორიული ამბების გავლენით. თავს რო გადაშლილია ქირიას, თუ ლხინის განსაკუთრებულად. ქართული მუსიკა ყურადღების ღირსი შეიქმნა მხოლოდ მეცხრამეტე საუკუნის ოთხმოციანი წლებიდან, როცა მომდერალთა გუნდები დაარსდა. მაგრამ მართა ხალხური მელოდიების სიმღერის დასწავლა არ კმარა, მათ შესაგრევად თაოსნობა კი ჯერ ხანად ვერაფერს გაეწო, რომ ნორებით, ან გრამოფონით გადაეღო. ბოლოს ორივე ღონისძიება მიღებულ იქნა. მაგრამ ისე ცოტა გავრცელდა, ისიც კომპოზიტორის საკუთარი ინტერესებისთვის, რომ სათქმელადაც არა ღირს.

საქირო კი არის, თაოსნობა ფართო მასშტაბით იქმნება და სახელმწიფო გაუძღვს, რათაანაც კერძო პიროვნება ვერას ვახსენებ. საქმე ულარისად დიდი საკულტურო და სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის არის, მასთანვე, რაც ხანი გადის ხალხური მელოდიების მცოდნე კაცები, გათქმული მომღერლები თანდათან იხილებიან უძიროდ და ხალხური მელოდიების ადგილს იჭერს საარღნო, საპარმონიკო და საინგურო ევროპული დაბალი ყადის სიმღერები.

ხალხური მუსიკა დაუყოვნებლივ უნდა შეიკრიფოს თემობრივ, ცალ-ცალკე კრებულად ჩაწერილი ისე, როგორც ხალხი ჰმღერის. მაგალითად იქმნება კრებული: 1, მესხეთ-ჯავახეთისა, 2, კახეთ-ქიზიყისა, 3, თუშ-ფშავ-ხევსურეთის და სხვა ქართველი მითულებისა, 4, ქართლისა, 5, აჭარისა 6, გურისა, 7, ოდიშისა, 8, ქანეთისა, 9, აფხაზეთისა, 10, იმერეთისა, 11, რაჭა-ლეჩხუმის და 12, სვანეთისა. მელოდიებიდან ერთად უნდა ჩაიწეროს აგრეთვე საცეკვარი ხმებიც, თუ მოგვრება თქმსა. ამ გვარად ქართული ეროვნული მუსიკა შეიკრიბება

ახალ სიმღერა ჩემის აზრით ძირითადი ცნება განავითარა და მიიღო „რ“-ს გამაგრებით სიტყვა:

წერე—გზის გამრუდება; მოკაცა რისამე. წერე—მრუდი.

ქართულ ენაშიდაც გვაქვს შორეულ მკრთალი ნიშანი წინა ცხრილის ამ გვარი განვითარებისა სიტყვა წერიალი“ დარჩომლი: იმერეთში ვიტყვი—„რას წერიალი“, ვიწრო ფარგალში უთავბოლოდ მიმოვრე ადამიანზე, შეკითხვის სახით.

ამ მასალის გათვალისწინებით შემდეგ ჩვენთვის ცხადია, თუ ეს ორი ცნება—პირველყოფილი ხაზი და მას წინა მოქცეული მრგვალი სიბრტყის ნაწილი—უნდა აისახოს სხვა და სხვა სახელ—სახით, მაშინ სიტყვა „წერე“ უნდა შეგვჩვენოს პირველად, ხაზი, როგორც „წერის“ მოქმედებისაგან წარმოშობიდან, მას წინა მოქცეული მრგვალი სიბრტყის ნაწილს კი უნდა მოუძებნოთ სხვა ამასხავი სიტყვა.

ასე რომ ოფიციალურ პროგრამებში მოყვანილ ტერმინები: წერება და წერე (ი) სრულიად მიუღებელია, რადგანაც წერე ხაზში ჩვენ გვაქვს ერთად და იგივე ცნების ასახვა ორი ერთი წინააღმდეგობით, ე. ი. სინონიმებით, წერე ერთი და იგივე ძირის გამეორებაა, უკანასკნელი კი სრულიად მიუღებელია ქართულ ენისთვის, რადგანაც გამეორებას ქართული ენა აწარმოებს მხოლოდ რომელიმე მოქმედების ასახავად, თუ ეს მოქმედება ხანგრძლივ მოგორდება: ცახ-ცახი, კან-კალი, კას-კასი და სხვა, რაც შეეხება წერე ხაზს, ე. ი. ერთი სიტყვის „წერის“ მეორე სიტყვით „ხაზით“ განმარტავს, ეს ქართულ ენაში ხშირია, მაგრამ ამ შემთხვევაში მეტი ბარგია, რადგანაც ბავშვის ცნობიერებისათვის გადამკრული და მკაფიო მნიშვნელობა აქვს იმ ფაქტს, რომ „წერე“ წარმოიშვა „წერისაგან“ და ეს მას არ დაეფუძნება, სახმარად კი სად „წერე“ და სად „წერება“!

ახლა გადავხედოთ მეორე ტერმინზე. **კრუგ**—ნაშუგველი.

ამ სახელსახის შემუშავებისას ჩვენ გარკვევით გიცოდით თუ არა და სად იხმარა შემდეგი ასახვა—

\*) წერი—ხაზიარა აქვს იოვანე პეტრიწს ხაზის მნიშვნელობით, სომხები იტყვიან წერი—აწულ—**проекти черту**.

რამდენსამე კრებულად, რომელიც ძვირფასი მასალა იქნება კვლევისა და შესწავლისათვის.

საქმეს გადავხედოთ ფრიად ადვილად და საქიროა ადგილობრივმა აღმასკომებმა სახელმწიფო ხარჯით გამოავლანონ სახელ გათქმული მომღერლები დედაქალაქს, რომ ჩვენმა კომპოზიტორებმა შესაფერი ჰონორარით გადაიღონ ნორებით ყოველი ნაშრომი. მელოდია. შეიძლება მეორე საქმეც გაკეთდეს იმ დროსვე. გაიმართოს სახალხო კონცერტები, სადაც აღმასრულებლად გამოვა თვით ჩვენი მშრომელი ხალხი. ამ კონცერტებს იმდენი შემოსავალი ექმნება, რომ შესაძლებელი გახდება მომღერალთა დაჯილდოება. ამ საქმის განხორციელება უნდა ითაოს სამუსიკო ნაწილის გამგეობამ, ხოლო კრებულების დაბეჭდვა სახელმწიფო გამომცემლობამ, რომელსაც არა თუ ქართული თქერები, არამედ ჯერ, მონია, უბრალო ქართული რომანსიც კი არ გამოუტია.

მეორე დიდი საკულტურო საქმეა ძველი ქართული სიტყვა კაზმული მწერლობის გამოცემა, სულ ერთია, ასეთი ძველი სასულიერო, თუ საერო ხასიათის თარგმნილი, თუ ორიგინალი იქმნება, რათაანაც ქართული ენის სული იქ არის დაცული, აზრის კაზმულად გამოთქმის ღონე იქ არის საძიებელი, მაშასადამე ქართული ენის ნორმების ფუძეს დასაყრდნობელი ძეგლისა, იქვე მოიპოვება. მიქელ მოდერკილის საგალობლები, გიორგი მერჩულის ცხოვრება გრ. ხანძთელისა, პატრიარხ მამათა ცხოვრება და სხვა ასეთი ძველი ყოველი საქმეში ჩახედულისათვის ურყევ საბუთს იძლეოდა, რომ ამ ნაწერების ენა არ უნდა ყოფილიყო ნაყოფი მხოლოდ მათე საუკუნისა, როცა დაუწერიათ, თუ გადაუწერიათ ხსენებული ძეგლები, არამედ წინა საუკუნეთა კულტურულ მოღვაწეობასაც უნდა სდებოდა წილი იმ ენის შექმნაში. თქმულება, რომ ვახტანგ გორგასლის დედას საკითხავად ჰქონია სახარება, თითქმის დადასტურებულად უნდა ჩათვალოს, რათაანაც უკილომელი საბუთებით გამოირკვე, რომ მეექვსე საუკუნეში, როცა ვახტანგ გორგასალი ცხოვრობდა, ქართულად თარგმნილი ბიბლია ყოფილა და რა საკვირველია, მაშინდელი მკითხველი ბიბლიას, რომელსაც არა ერთი წიგნი აქვს სიტყვა კაზმული წმინდა პოეტური ხასიათისა, რომ დაინტერესებულიყო, რათა თვითონაც რამე სიტყვა კაზმული ნაწარმოები დაეწერა, თუ კალამი უჭირდა.

დღეს, როცა მოწაფეც და მოძღვარიც გადაჩვეულა ქართული ენის ნორმებში წესიერად ხმარებას, ზოგჯერ სწორად დაზვიანებით და უცნაურ საკულტურო ქარგონის ფორმებს ჰხმარებენ ლაპარაკისა, თუ წერის დროს, ძველი სიტყვა კაზმული ძეგლების გამოქვეყნება დიდ სარგებლობას მოუტანს მოსწავლე ახალ თაობას, ახალ გაზდა მწერლებს და საერთოდ ქართველ მოაზროვნე ნასწავლ ცოცხლს. ეს საქმეც სახელმწიფო გამომცემლობამ უნდა ითაოს, ხოლო სიტყვა კაზმული ძეგლების შეკრებას და დასაბეჭდად დაზადებას უნდა გაუძღვს განსაკუთრებული კომისია, რომელიც დანიშნულ იქნება სახალხო განათლების კომისიარატის მიერ.

ნი ამ ცნებისა: სიმრგვლე, გრვალი, მრგვალი სიფრთხა, წრის სიფრთხა, წრე.

ჩვენთვის ცხადი იყო, რომ ცნების ამოწურვა სიმრგვლის მიხედვით საეჭვოა და მთლად არე დატეხს ცნებების შეთვისებას: სიმრგვლე არის თვისება და ამ თვისებით ხასიათდება არა მარტო წრე, არამედ მოქცეული განსაზღვრული ბრტყელი არე, არამედ თვით წრეც ორივე მხრივ; როგორც გარეთვან, აგრეთვე შიგნიდან ეს მაშინ, როდესაც სიბრტყის მრგვალი ნაწილი, რომელსაც დროებით წრის თვალს ანუ „წრეთვლი“ ეწოდებოდა, თვისებას ატარებს მხოლოდ იმ მხრიდან, რომელიც წრეს ეკვრის. ეს არის მიზეზი. რომ რუსული **окружность** და **круг** უფრო ადვილი შესათვისებელია არა რუსთათვის, ვიდრე რუსებისათვის. რადგანაც რუსს მოხარდა ამ სიტყვებში გამოთქმისთანვე შეატქს ცნება სიმრგვლისა და ამის გამო ერთბაშად ვერ ერკვევა.

ამ უხერხულობის შედეგები მეც მწვავედ განვიცადე როგორც მასწავლებელმა ხანგრძლივ მუშაობის განმავლობაში!

ამ ხასიათის შეცდომა ჩაიდინა სომხებმაც, გვინებ მხატვრისტების მეოხებით, და ძველი ბუნებრივი თავის მსვლელობით ტერმინოლოგია, რომელიც ჩვენ მიერ ზევით იყო მოყვანილი, უკუაგდო და ახალი კი დაამყარა ცნება „შორე“—**ზე**:

შორე—**вокруг**, გარშემო, „უ“-ნის გამოშვებით და სუფიქსი „ან“-ის მიმატებით, მიიღეს.

შორე—**в. ის, რასაც გარშემო აქვს, ე. ი. გარეშემოინი, круг**.

შორე—**გიფ**—გარემოინის ხაზი: **გიფ** ახალ. სომხურად—**ხაზი, окружность**.

ამ შემთხვევაში სიტყვა შორე—**გიფ** მათემატიკისთვის მიმი სიტყვით გვეჩვენება, გაცილებით უკეთესია ძველი სიტყვა: „წირი“. რომ ზემოხსენებული შირი ამ ცნებაში ბინდუნდის შეტანისა არ ყოფილიყო, ჩვენ შეგვეძლო პირდაპირ გვეთარგნა რუსულით.

**окружность**—იმრგვლეობა. **Круг**—მრგვალი, ანუ მრგვალი, ე. ი. ის, რაც სიმრგვლით ხასიათდება, სიმრგვლე აქვს.

სიტყვები თავისი ბგერითი შემადგენლობით ენერგიითაც ასახედა და კეთილშობილაცა ქართულ სმენისათვის. მაგრამ ტერმინმა „ოლრიკალმა“ გამო-

სამშაბათს, 31 ივლისს, პარტიულ კლუბში

(ლორის მედიკოსის ქ. № 1).

**ახ. სერ. პაპალო** **წაიკითხავს საჯარო მოხსენებას შემდეგ თემაზე**

**პაპი სტეფანე მგობრია**

**ისტორიულ წარსულში**

მოხსენება იმართება ტფილისის კომიტეტის ქალით განყოფილების ინიციატივით. დასწრება შეუძლია ყველას. შესკლა უფასოა. დასაწყისი 8 საათზე.

სიტყვა კაზმული ძეგლების გამოცემა უფრო სასარგებლოა და საამდროო, ვიდრე ჩვენი მწერლების მოცლა არსენალშიმეების და შოთა რუსთველის ცინაობის სქოლასტიური ჩხირვედლობისთვის, რაიც მათი ნაწარმოების შესწავლას სრულიად არ შეეხება, მწერალთა ფართო წრეებისათვის კი საქიროა, გამომწერება თვით ძეგლებისა, მათი ხალხში გავრცელება.

ჯერ ძველი და მისი წინაარსის შესწავლა აწინდელი სალიტერატურო და არა სქოლასტიური მეთოდით, მერმ მისი კვლევა თუ, ვინ არის ნამდვილი ავტორი ამა თუ იმ თხზულებისა.

პეტრე მირიანაშვილი.

პრეზიდენტი.

## საინსტრუქტორო გუზაგონის რეორგანიზაციისათვის

VI  
კრებულს, რომელსაც შეადგენენ საინსტრუქტორო განყოფილების გამგე და ქვეგანყოფილების გამგე, ეწოდება **საქართველოს კოოპერატივის საინსტრუქტორო ბიურო**. საინსტრუქტორო ბიურო იქნება ქართული ინსტრუქტორების ადმინისტრაციული და ინსტრუქტორული ორგანო. ის ფაქტურა დაამტკიცებს ინსტრუქტორების მიღებას და დათხოვას შტატის ფარგლებში, მათი გადაყვანას ერთი ადგილიდან მეორეზე; ის იქნება ქვეგანყოფილების მიმდინარე საპასუხისმგებლო საკითხების გადაწყვეტი.

ახლა გავითვალისწინოთ ზოგადი ის ფუნქციები, რომლებიც ექნებათ, როგორც საინსტრუქტორო განყოფილების გამგეს; ისე ქვეგანყოფილების გამგეებს:

საინსტრუქტორო განყოფილების გამგე თვალყურს ადევნებს კოოპერატიულ მოძრაობას საერთო, ითვალისწინებს მის განვითარების ხაზს, უღებს ალლის საერთო დამატკიცებელ მიზეზებს და ამისდამხედვით აყენებს საინსტრუქტორო ბიუროში და შემდეგ სადაც ჯგერას იმ პრინციპაულ საკითხებს და კონკრეტულ ზომებს, რომლებიც საქიროა კოოპერატიული მოძრაობის ნორმა-

ლური განვითარებისათვის; საინსტრუქტორო ბიუროს ასეთ საერთო გადაწყვეტილებებს ქვეგანყოფილების საშუალებით ატარებს ცხოვრებაში და ამ ქვეგანყოფილების მუშაობას მიზანშეწონილად უფარდებს საერთო მიზნებს, ადგენს საერთო საინსტრუქტორო გეგმას, ანგარიშს და სხ.

დაახლოებით ამასვე ჩაიდან მიცემულ ფარგლებში ქვეგანყოფილების გამგე; ადგენენ თავიანთ დარგში გეგმებს, უწევენ ხელმძღვანელობას მუშაობას, აყენებენ ბიუროს წინაშე თავიანთ დარგში მუშების კანდიდატებს, ახასიათებენ მათ მუშაობას, უდგენენ ბიუროს დასამტკიცებლად თუ გამოსარიცხავად და სხ. და სხ.

რაც შეეხება თვით დანიშნავს განყოფილების და ქვეგანყოფილების თანამდებობებზე, ჩვენ არსებული წესის წინააღმდეგ ვართ: ჩვენ ამდენიხანია რაც უცდით წესს. როდესაც ინსტრუქტორთა ყრილობა თითონ ირჩევდა გამგეს, ამტკიცებდა და ითხოვდა ინსტრუქტორებს, ამოკლებდა შტატს ან გადაყავდა ინსტრუქტორები უმაღლეს ხარისხზე. ამ ხნის განმავლობაში საქმარის მასალები დაგროვდა იმისათვის, რომ გამოვთქვათ უარყოფითი შეხედულობა. არ არის მიზანშეწონილი და მაშასადამე დასაშვებიც, რომ ახალგაზრდა ინსტრუქტორ-

ლიად შეკრულ წრისებურ სხეულს ნიშნავს და რომ ეს ასეა მტკიცდება სომხურში შენახულ სიტყვითაც: „გრკელ—**ошибаться**“

დავგრა რადიუსი, დიამეტრი, ცენტრი და ხორდა. ამათ შეცვლაზე მეტია მსჯელობა, რადგანაც ლათინური და ბერძნულ ძირებზე აგებული ტერმინები უცვლელად უნდა მივიღოთ, საქიროა მხოლოდ მათი ქართულად განმარტება. ეს დებულება ჩვენ მიერ პირველ სისტემაში ხორდის შესახებ არ იყო დაცული: ამის მიზეზი ის გახლდათ, რომ მეგრულ თქმაში ეს სიტყვა თავისი ბგერითი შემადგენლობით უწმაწურ სიტყვას გვაგონებს და ამის გამო ის უარყავით და მისი ადგილი მივაკუთნეთ ხალხში დღესაც ხმარებულ სიტყვას „ლარს“ ფრჩხილებში კი მოვათავსეთ „ლაბმი“, პირველობა მივაკუთვნეთ ლარს, რადგანაც ლამბი გულისა და იმერეთში ხმარებაშია სულ სხვა და სხვა მნიშვნელობით, რომელთაც არავითარი შორეული მსგავსებითი კავშირიც არა აქვთ იმ ცნებასთან, რომლის ასახავათ ის უნდა გვეჩხარა.

ასე ამ ნაირად ვიცავთ ჩვენ ზემოთ მოყვანილ პირველ სისტემას იმ დამატებით რომ შესაძლებელია პირველი ადგილი დაეთმოს „მრგვალას“ ნამურგველისა და „მშვილდს“ ოლრიკალის მაგიერ.

ასე რომ საბოლოოდ ჩვენ მიერ ყალიბდება სისტემა შემდეგი სახით:

|          |            |
|----------|------------|
| წრე      | окружность |
| მრგვალი  | круг       |
| მშვილი   | дуга       |
| ლარი     | хорда      |
| რადიუსი  | радиус     |
| დიამეტრი | диаметр    |
| ცენტრი   | центр      |

საქიროა ამ საკითხის შესახებ, ამ წერილის ფარგალში მაინც, ჩვენმა მასწავლებლობამ, რომელიც დღეს საქართველოს სხვა და სხვა დაბა-ქალაქებში გადახალისების კურსებზე მეცადინეობს, მსჯელობა იქონიოს და პრესის საშუალებით თავი. სი აზრიც გვაქნობოს: ტერმინი ჩვენი საქმიანობის იარაღია და მისი დაქნა დამუშავებაში ყველამ უნდა მივიღოთ შეძლებისდაგვარად მხურვალე მონაწილეობა!

ი. ჯიშკარიანი.

ავლაბარი, 27 ივლისი.

რაც შეეხება სიტყვა „რკალს, რომელსაც მეორე ადგილი აქვს დათმობილი მეორე სისტემაში და პირველი მესამეში, ის მიუღებელია: რკალი ჩვენი ლექსიკონების მიხედვით და როგორც ცოცხალი სიტყვა დღესაც ჩვენ თქმაში სრუ-



მა, რომელსაც ჯერ კიდევ საკმარისად ვერ გავრცელეთ ინსტრუქტორულ რთულ საკითხებში, და ადრესის ისეთი ინსტრუქტორების მუშაობა, რომლის უფროსი ინსტრუქტორიათ გადარიცხა არის საკმარისად, ან და ასეთი ქონდეს უფლება შტატის შემოკლების დროს ხმას აძლევდეს ამა თუ იმ ინსტრუქტორის წასვლას ან დარჩენას და ანაირად გავლენას ახდენდეს საინსტრუქტორო შემადგენლობაზე. ინსტრუქტორების ასეთი დაფასება უნდა მოახდინოს ცოდნით აღჭურვილმა ორგანომ—ინსტრუქტორთა ბიურომ ამ მოსაზრების გარდა, არის კიდევ სხვა მოსაზრებაც ამ წესის საწინააღმდეგო, რომელიც მისი იმ სახით არსებობას მიზანშეწონილად ყოფს.

ჯერ კიდევ რომ დაუშვავთ ხომ საინსტრუქტორო განყოფილება „ცეკავშირში“ წარმოადგენს დამოუკიდებელ ორგანიზაციას, რომლის მართვა-გამგეობა დემოკრატიულ პრინციპზეა აგებული, მაშინაც არსებული წესი მხოლოდ ჩვენი ჩამორჩენას უნდა მიეწეროს. პრინციპი: „რაც ყველას ეხება, უშუალოდ ყველას მიერ მიღებული უნდა იქნას“ პრინციპული დემოკრატიზმის პრინციპია; სადაც წამდგომი დემოკრატიზმის განვითარებამ წინ გადადგა ნაბიჯი, იქ ასეთი წესი ყოველგან უარყოფილი იქნა.\*

შეგნით მდგომარეობიდან ორი გამოსავალი გზა არსებობს: პირველი—გადასვლა პრინციპულ დემოკრატიზმიდან წამდგომ დემოკრატიულ ცენტრალიზმზე, ე. ი. ინსტრუქტორთა ურთიერთობა ჩვეს ბიუროს წევრებს, რომლებიც უშუალოდ ხელმძღვანელობს მთელი განყოფილების მუშაობას; მეორე—ინსტრუქტორებს და ანაირად დაფასებულ უფროსებს და სხვ.; ისინი ყველა ამ ფუნქციებს

\*) С. И. Вебб: „Теория и практика тред унионизма 1 ая това 1900 года.“

ასრულებენ მანამდე, სანამ ინსტრუქტორთა წრის ნიშნით აღჭურვილი იქნებიან.

მეორე გზა—საინსტრუქტორო ბიუროს წევრები გამგეობისაგან დაინიშნოს.

ჩვენ საქმად ბევრი ფილაპარაკეთ იმ ვნების შესახებ, რომელიც შეუძლია მიუტანოს და კიდევ მიუტანს სამეურნეო ორგანიზაციას—კავშირს—ამ ორგანიზაციიდან დამოუკიდებელი საინსტრუქტორო აპარატის არსებობა. ამისათვის აქ მხოლოდ ვიტყვი, რომ კომპარტიული განვითარების თვალსაზრისით მეორე გზა უფრო მიზანშეწონილად უნდა ჩაითვალოს.

აქ იჭრება საკითხი, რომელსაც ჩვენ, როგორც ინსტრუქტორებს, არ შეგვიძლია გაფაციცებულად ყურადღებით არ მოვექცეთ. ეს საკითხი არის საინსტრუქტორო მუშაობის თავისებურება კომპარტიული ციხის სხვა დარგების მუშაობასთან შედარებით. ვინ არ იცის, რომ საინსტრუქტორო დარგს, კომპარტიული მოძრაობის ისტორიამ მიაკუთვნა საპატიო როლი და ეს შემთხვევითი მოვლენა როდია. ეს დარგი ყველაზე უფრო მახვილი იარაღთაგანია იმ ამოცანების გადაწყვეტაში, რომელსაც კომპარტიული ისახავს. მაგრამ ამისათვის, რომ ეს იარაღი ბასრი დარგის, საჭიროა მისი ისეთ პირობებში ჩაყენება, რომელიც ისტორიულად შექმნილია, რომელსაც ყველგან შესაფერისი ნაყოფი გამოუღოს. ბიუროს წევრების თანამდებობებზე, როგორც უკვე აღვნიშნეთ უნდა ანიშნებდეს ზედმიწევნით, მაგრამ დანაშაულის დროს, საჭიროა ანგარიში გაუწიოს ინსტრუქტორთა წრეს, მისი დამსახურებული მომუშავეების აზრსაც.

ალ. ცაგარეშვილი.  
(შემდეგი იქნება)

## განმარტება

მალარია ლანჩხუთში: დადგა თუ არა ივნისი და ამოძრავდა თუ არა კოლა-ანოფელისი, ლანჩხუთში დაიწყო თავისი ოპერაციები ლანჩხუთის განუშორებელმა სტუმარმა ციებ-ცხელებამ. და იმედია, რაც უფრო გავრავლდება კოლა-ანოფელისი, ციებ-ცხელებაც გააფართოვებს თავის ოპერაციებს. ამ კოლას გამრავლებისათვის კი, ლანჩხუთის ძალიან ხელ-საყრელი პირობებიც აქვს. ლანჩხუთი არის საგანგებო ერთბაშით გაშენებული დიდორნი და მაღალი თხემალს ხეებით, რომელიც მშვენივრად ასრულებს თავის დანიშნულებას: ინახავს სისველეს და სიმკრალეს ჰაერს და ნიადაგის, ამრავლებს კობებს, სადაც კოლა-ანოფელისი უხვად სდებს კვერცხებს და ამრავლებს მთელმას, რათა ხელი შეუწყოს ლანჩხუთის განუშორებელ სტუმარს კეთილდღეობას, რომელსაც ჩვენში ციებ-ცხელებას ეძახიან, მედიცინაში კი—მალარიას არ იფიქროთ არავინ და არ დასდით ბრალი ლანჩხუთელებს, რომ ისინი თითქმის ხელს არ უწყობდნენ მალარიას აღორძინებას. ამაში ეჭვი ნურავინ შეგებარებათ. თუ ვინმე გაკადნიერდა და თავის ეზოში მოსჭრა თხემლა, მისი მგზობლების ტირილს საზღვარი არა აქვს—ამ კაცმა ოჯახი დააქციაო. მიწის რეფორმის გარეშის დროსაც, როდესაც ზოგიერთმა მიწის მესაკუთრებმა მოსჭრეს თავის მამულებში თხემლას ხეები, საადგილ-მამულა კომიტეტის წევრებმა დასტურდნენ ზოგადი ამას—რა უბედურება ხდებაო. მე კი ჩემის მხრით წამოვაცენებდი ასეთ პროექტს მაღარიისთან საბრძოლველად: ბათუმის ქუჩის ჩრდილოეთით მდებარე ლანჩხუთის ნაწილში, თუ გაიჭრება რაც თხემლა არის სათეს მინდვრებამდე, ეს გამოიწვევს სრულიად მოსპობას თუ არა, ძლიერ შემცირებას ჰაერში, რაც დიდი პოლიტიკური იქნება მალარიისთან საბრძოლველად. დანარჩენ კობების გაშრობა სულ ადვილი საქმე იქნება პატარა არხების საშუალებით; მით უმეტეს, რომ ლანჩხუთი არ არის თავის-თავად დაბალი, ჩავარდნილი ადგილი. ის სამების ქედის კალთების დაქანების გაგრძელება და ეს დაქანება გრძელდება აღმოსავლეთით ჰოლომამდე და დასავლეთით თითქმის მდ. ფიხომამდე. და თუ ჩვენ შევამცირობთ კოლას ლანჩხუთის მოსახლეობაზე და ხელს შეუშლით მის საშინელ გამრავლებას კოლიას და ფიხორის კოლია ჩვენ იმდენს ვერაფერს დაგვაკლებს. დაგვაკლებს მხოლოდ თხემლას ხეები, რომლებსაც თუ დაუჭირდებით გაცილებით მეტი ზარალი მოაქვს თვითვე ოჯახისათვის, ვიდრე სარგებლობა. თუ ამავე ზომას მიმართავთ ლანჩხუთის რაიონის სხვა თემებშიც ეს ძლიერ სერიოზული ნაბიჯი იქნება მალარიის წინააღმდეგ. თხემლას ხეების მაგიერ შეიძლება სხვა კულტურულ მცენარეების გაყვანება, რომელიც ათჯერ მეტ მოსავალს მოგვცემს ვიდრე თხემლას ხეები და ზარალს კი არავითარს. ვსთხოვ ლანჩხუთის ექიმებს გამოსთქვან ამის შესახებ თავისი აზრი და თუ საჭირო სტანდენ, აღძრან შეამდგომლობა ჯანმრთელობის კომისარიატის წინაშე ამ საქმის საფუძველის ჩასაყრელად.

ირაკლი.

### წერილი გურიიდან

თანამედროვე გურიის საერთო სურათი არ არის დამაკმაყოფილებელი. გურია, როგორც რევოლუციური კუთხე მკტიცედ და შეურყევად უნდა იბრძოდეს მშრომელთა ძალა-უფლების განმტკიცებისათვის. გურიის ყველა სოფლებში დღეს

უნდა წარმოებდეს გაცხოველებული კულტურული მუშაობა.

გურიის ყველა სოფლებში უნდა არსებობდეს სამეცნიერო-სოფლები, რომ გურულ გლეხს საშუალება მიეცეს თანამედროვე მომენტის გაგების. სოფლები განიცდიან ეკონომიურ სიღატაკს და სრულებით ყურადღება არა აქვს მიქცეული კულტურულ მუშაობას. მე არ ვიცი, რას ფიქრობს ჩვენი ინტელიგენცია, რომელიც ამ ჯამად სოფელში დაბანაკებული და რომელსაც კარგად შესწავს ძალა სოფლებში კულტურულ ფორმებზე ბრძოლის. დღეს მთელ გურიაში იშვიათად მოიპოვება ისეთი სოფელი, რომელშიცაც სწავლობდნენ ისეთი კულტურული მუშაობა, როგორც გურიის შეიფერება. შარშან და წინად მეტი გაღვიძება ეწინააღმდეგა გურიის. მეტი კულტურული მუშაობა სწავლობდა ახალ გაზრდების ბიჭი, თუმცა ამას მაშინაც ბევრი დამაბრკოლებელი მიზეზები უშლიდა ხელს და ერთ უმთავრეს მიზეზს წარმოადგენდა, რომ სოფლებში სახალხო სახლები არ არსებობდნენ.

დღეს ყველა სოფელში არსებობს სახალხო სახლი—გლეხთა მაგრამ მუშაობის, რა მოგახსენოთ. მე მწაწამს, რომ გურიაში გაიღვიძეს კულტურული მუშაობა და ეს დიდ სარგებლობას მოუტანს მშრომელ საზოგადოებას.

ზემოთ მოვიხსენიე, რომ გურიის გლეხობა მატერიალურად კრიზისს განიცდის მეტი, მაგრამ ამასთან უნდა მოვიხსენიოთ რომ წელს თვითვე ოჯახში შესძლო აბრეშუმის მოყვანა რაც უსათუოდ გამოიწვევს გურიის ეკონომიურად გაჯანსაღებას—რამოდენიმე მაინც.

დ. ზახატაური. აღმოსავლეთ გურიაში ეს დაბა მუდამ ყველაზე მაღლა იდგა კულტურულად და სხივებს ჰყენდა სიბნელეში გახვეულ სოფლებს. ეს ასე ხდება ეხლაც. აქ არსებული დრამატიული წრე, რომელიც დიდი ხანია იბრძვის კულტურულ ფრონტზე, გაორკეცებულ მუშაობას აწარმოებს.

სამარტის დაემსგავსებოდა ეს რაიონი რომ ეს დაბა არ არსებობდეს ისეთი ნიჭიერი სცენის მოყვარეებით, როგორიც არიან აქ. ცინცადე, ქეთო სხივი-შვილი, გ. გურგენიძე, მ. ჯალაღანია, სხივი-შვილის და ნუცა და სხვები, რომელთა შრომაც დაუფასებელია აღმოსავლეთ გურიის მცხოვრებლებისათვის. მე არ ვცდები ჩამოვთვალა აქ დასის მიერ გამართული საღამოები არ შეეცდები მთლიანად შეგვხვამ ამ მნიშვნელოვან დასის მუშაობას, მაგრამ აუცილებლად ადგილობრივმა ხელისუფლებამ ხელი უნდა შეუწყოს ამ დასის არსებობას, რომელსაც მრავალი სიეთე მოუტანია და რომელიც მედგრად განაგრძობს თავის წმინდა გზაზე სვლას.

კარგი იქნება, რომ აქაური სამეცნიერო-სოფლები და მოდიოდეს ქართული ყველა გაზეთები.

სოფ. ამაღლება. ს. ამაღლება ჩოხატაურიდან დასავლეთით მდებარეობს ოთხი ვერსის მანძილზე; როგორც გურიის სხვა სოფლები ისე ამაღლება ჩამორჩენილია კულტურულად. აღმასკომის თავმჯდომარე გ. ზამბახიძე დიდი ენერგიას იჩენს. თვითველი მისი ნაბიჯი გადადგმულია ადგილობრივ გლეხების სასარგებლოდ, მაგრამ არც ის იქნება ცუდი, რომ აღმასკომი ყურადღებას მიაქცევდეს და შეუწყობდეს ხელს ახალგაზრდებს დრამატიული დასის დაარსებაში და სოფელში კულტურულ მუშაობის განმტკიცებისათვის.

დ. ივანიშვილი.

## ხელოვნება

### ქართული მუსიკის სიმფონიური კონცერტი.

ამას წინად მუშათა ცენტრალურ კლუბში გაიმართა სიმფონიური კონცერტი, რომლის პროგრამაში შედიოდა მხოლოდ კომპოზიტორ დ. არაყვილის ნაწარმოებები.

კონცერტის პროგრამაში საჭიროა აღინიშნოს ნაწევრები „თქმულება შოთა რუსთაველზე“ რომლის „უფერტუას“ მე ვთვლი მშვენიერ მელოდიებით აღსავსედ. მშვენიერია აგრეთვე ბალეტი, (ლეკური და თუშ ქალების ცეკვა) აგრეთვე მესამე მოქმედების დუეტ-ადრულა არაბის და ნინოს შორის, რომელიც შესაბამის ორკესტრთან ერთად მომღერალ ვენაძემ და ექსანიშვილის ქალმა. კარგი და ლამაზია პრელიუდი და ფუგა, დაწერილი წმინდა კლასიკური სტილით, იგი პოლიფონიურად და ძლიერი სტილით. ცეკვიდან ყველაზე დიდ შთაბეჭდილებას სტოვებს „ინესას“ და „ესმერალდას“ ცეკვა, ნაკლებად მომეწონა ჰიმნი „ორმუხი-სადმი“. ამ უკანასკნელ ნაწარმოებს აქვია საზეიმო განწყობილება. გარდა ამისა მელოდია და პარმონია ორგინალურია, საუცხოვოა ყველა მისი რომანსები.

აი სად სარგებლობს დ. არაყვილი ეროვნული მელოდიებით და კოლორიტით. შესანიშნავია რომანსი „გარდა და ყვავილთა სამეფოში მოდი“

გაფიზის სიტყვები. მხოლოდ შესრულება არ იყო მაღალ ღონეზე. მართალია ქ-ნ ექსანიშვილის ლამაზი ხმა, ლირიული სოპრანო აქვს, იგი მეტად

მუსიკალურია, მაგრამ ჯერ კიდევ იმდენად იმის, რაც საჭიროა მსოფლიო საზოგადოებას, რომელიც უნდა ველოდებოდეთ მშვენიერ საკონცერტო მომღერალს. მომღერალი ვენაძე აგრეთვე მუსიკალურია მეტად. მაგრამ მას აქვია სათანადო ხმის დაყენება. მის ხმას აქვს ვიბრაცია, რისგანაც რაც შეიძლება მაღელ უნდა განთავისუფლდეს ორკესტრის დირიგატორმა დ. არაყვილი. საყვარელია ალტაცებით ხვდებოდა, როგორც დ. არაყვილი, აგრეთვე მომღერლებს და აჯოღლოვებდა დაუსრულებელი ტაშით

პ. ბებუთოვი.

ცენტრალურ წითელ არმიელთა კლუბში, კერძოდ 29 ივლისს. ქართულ დივიზიის პოლიტგენერალის ნიჭიერი ლენინისძეებთან გასაძლიერებლად კლუბის ბაღში გაიმართება გრანდიოზული საღამო სეირნობა მეტად საინტერესო პროგრამით. თეატრში შესდგება კონცერტი. მონაწილეობას მიიღებენ: სახელმწიფო ოპერის მომღერალი კავსაძე, ვენაძე, ბალეტის მოცეკვავე პრიმა ბალეტინა, ლორონოვა, რატუშენკო, ლიტვინენკო, ანა არლონოვა, „მოსკოვულ მოშათა გუნდი.“ ბაღში კაბარე, პტიშკო, ლოტო, ლატარია-ალეგრი, ყვავილები, და სხვა მრავალი გასართობები. დაუკრავს ორი ორკესტრი.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.  
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

# განცხადება

## ზემო-ავჭალის ჰიდრო-ელექტრო სადგურის საღმრთო კომიტეტი

აცხადებს, რომ 1923 წლის აგვისტოს 10-ათვის დანიშნულია

### შეკრება

მე-8 პიკეტიდან მე-9 პიკეტამდე წყლის მიმდინარეობის გაყვანისათვის კლდის ასაფეთქებელ სამუშაოს ნაწილის გასაცემად, როდენობით, მაგალითად 1500 კუბ. საყენისა. ინსტრუქტორები სამუშაოს ამღებისა და ასაფეთქებელი მასალა კი საამშენებლო კომიტეტისა. სამუშაო უნდა დასრულდეს თვე ნახევარში.

ვისაც სურს აიღოს აღნიშნული სამუშაო, უნდა შემოიტანოს წერილობითი განცხადება დაწესებული ფორმის ბლანკზე დახურულ პიკეტში შედგენილი: „სააღმშენებლო კომიტეტის მუშაობის უფროსის, 1923 წლის აგვისტოს 10-ის შეჯიბრებისათვის“. ამ რიცხვებში მოხდება პიკეტების გახსნა.

ფასი უნდა იყოს განცხადებული ჩერგონების მანეთებში. ანგარიშის გასწორება მოხდება ამიერ-კავკასიის ფულის ნიშნებით ქვეთარის შედგენის დღის კურსით და თანახმად ტფილისის ბირჟის კურსის დამყარებული კომისიის ცნობებისა.

განცხადებას თან უნდა ახლდეს ქვეთარი, მაჩვენებელი, რომ სააღმშენებლო კომიტეტის საღამოში შეტანილია ბედ საიჯარო თანხის 5%.

მე 9 პიკეტისა და ორგანიზაციების, რომელთაც არ მიეცემა სამუშაო, უკანვე დაუბრუნდება შეჯიბრების შედეგების გამოკვლევისთანავე.

იმ პიკეტისა და ორგანიზაციების ბე კი, რომელთაც მიეცემა სამუშაო, რჩება სააღმშენებლო კომიტეტის საღამოში და გადიდება საერთო თანხის 10 პროცენტამდე იმ თანხებიდან 10 პროცენტის დაქვრით, რომელიც მიეცემა პირველ ხანებში საქმის ამღებს სამუშაოების ასანაზღაურებლად და დაუბრუნდება საცხები მხოლოდ აღებული სამუშაოს სრულიად დამთავრების შემდეგ.

სააღმშენებლო კომისია უფლებას იტოვებს მისცეს სამუშაო მაინცა და მაინც არა იმას, ვინც უმცირეს თანხას მოითხოვს, არამედ მიიღოს მხედველობაში აგრეთვე უწინდელი მოქმედება საქმის აღების მსურველისა, მისი გამოცდილება და პირიანობა.

დაწვრილებითი პირობების და განცხადების ბლანკების გაცნობა და მიღება შეიძლება ზემო-ავჭალის სააღმშენებლო კომიტეტის ტექნიკურ განყოფილებაში ყოველდღე, 10-იდან 12 საათამდე. (ტფილისი, ლ. დუმბაძის ქუჩა (ყოფილი ველიამინოვისა)).

შენიშვნა: ბეს წინასწარ შეტანისაგან შესაძლოა განთავისუფლებულ იქნენ მხოლოდ მუშების და გლეხების არტელები, თუ ისინი კანონიერად გატარებულნი არიან რეგისტრაციაში შრომის სახალხო კომისარიატში და თუ წარმოადგენენ განცხადებასთან ერთად სათანადო მანდატს არტელის რწმუნებულის სახელზე. ამ შემთხვევაში ბე შესდგება ათ-ათ პროცენტისა და გადარიცხვით არტელის გასასტუმრებელ თანხებიდან.

ზემო-ავჭ. ჰიდრო-ელექტ. სადგურის სააღმშენებლო კომიტეტი.  
386—2—1

# ს ა ჯ ა რ ო ვ ა ზ რ ო ბ ა

## სოფლისის ქალაქის ჯანმრთელობის განაწესება ახსნადის აპკარო მატკრობას

ა. წ. 31 ივლისს დღის 12 საათზედ, მესამე ქალაქის საავადმყოფოსთან ორ სართულიან სააღმშენებლო შენობის ასაშენებლად. ვისაც სურს მონაწილეობის მიღება აღნიშნულ ვაჭრობაში, წინადადება ეძლევათ წარმოადგინონ თავიანთი განცხადებები არა უგვიანეს დღის 12 საათისა 31 ივლისს. დაბეჭდილ კონვენტებში თვითველ სამუშაო ფასების და საერთო ფასის ცალკე აღნიშვნით.

გეგმას და ხარჯთ-აღრიცხვას შეუძლიან გაეცნონ ქალ. აღმასკომის შენობაში (ოთახი № 46).

2—2